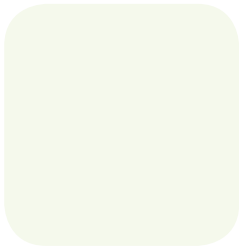
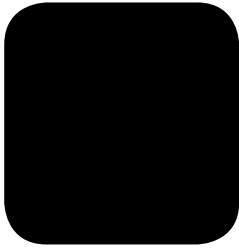

RNDr. Jan Čeřovský a jeho celoživotní aktivity na poli ochrany přírody

Výroční medaile Alfreda Toepfera za celoživotní přínos pro evropskou ochranu přírody byla v roce 2007 udělena nestorovi české ochrany přírody RNDr. Janu Čeřovskému.

O ochranu přírody se Jan Čeřovský začal aktivně zajímat už jako středoškolák. Po vystudování Přírodovědecké fakulty Karlovy Univerzity v Praze (obor biologie-botanika) absolvoval jako první Čech v letech 1953-1956 na téže vysoké škole postgraduální studium v oboru geobotanika-ochrana přírody. Po absolutoriu však nebylo v oboru uplatnění, a tak přijal místo šéfredaktora právě zakládaného časopisu „ABC mladých techniků a přírodovědců“. Výchovou mládeže k poznávání a ochraně přírody i redaktorskou činností se totiž úspěšně zabýval již v dobách svých vysokoškolských studií. Z časopisu vytvořil velmi oblíbené periodikum environmentální výchovy. V té době také vydal své první knihy o ochraně přírody pro děti a mládež. Dodnes se Jan Čeřovský setkává s mladšími profesionály i dobrovolnými ochránci přírody, kteří se hlásí k tomu, že jejich zájem probudily a rozvíjely tyto publikace.

V roce 1958 byl v Praze zřízen Státní ústav památkové péče a ochrany přírody, v němž bylo Janu Čeřovskému nabídnuto místo. Od roku 1960 pak pracoval až do svého odchodu do důchodu o svých dvaasedmdesátých narozeninách v roce 1972 v československé, později české státní ochraně přírody. Zabýval se územní a druhovou ochranou a výchovou a vzděláváním v oblasti ochrany přírody a péče o životní prostředí. Seznam jeho literární tvorby obsahuje autorství, spoluautorství či editorství několika desítek knih, několika set vědeckých a odborných prací a přes tisíce populárních článků a zpráv. V roce 2007 vyšla kniha „Významná botanická území ČR“, na jejíž přípravě se Jan Čeřovský podílel jako jeden ze tří editorů.

Účast Jana Čeřovského na mezinárodní spolupráci v ochraně přírody se datuje od roku 1957: od té doby několik let zastupoval tehdejší Československo v IYF – Mezinárodní mládežnické federaci pro poznávání a ochranu přírody. Později přejímá řídicí pomoc této organizaci, když je na IX. Generálním shromáždění IUCN 1966 jmenován místopředsedou stálé Komise IUCN pro výchovu. V roce 1968 se účastní jako československý vládní expert pařížské Konference o biosféře UNESCO, kde jako zvolený člen jejího výboru a předseda sekce pro výchovu řídí tvorbu mezinárodních základů dnešní environmentální výchovy. Tato úspěšná činnost mu přináší pozvání vést útvar výchovy a vzdělávání v ústředním sekretariátu IUCN v Morges ve Švýcarsku. Prosazuje mj. i náležité místo v této sféře chráněným územím, např. ve funkci předsedy plenárního zasedání na téma výchovy v rámci II. Světového kongresu o národních parcích v Yellowstonu a Grand Tetonu, USA, v roce 1972.

Československé státní úřady však Jana Čeřovského v roce 1973 odvolávají zpět. Nepřijímá lukrativní nabídky několika pracovních míst v západním světě a vrací se do vlasti. Navzdory následující politické perzekuci se mu daří využít svých zahraničních zkušeností k pravdivým informacím domácí odborné i širší veřejnosti pro-

střednictvím přednášek, tisku, rozhlasu a televize. Přes zákaz udržuje kontakty se zahraničím, zákaz jeho cest do zahraničí padá roku 1982 jako výsledek diplomatické intervence německých přátel ze sousedního Bavorska. Opět se rozvíjí spolupráce s IUCN, dnešním Světovým svazem ochrany přírody. Jan Čeřovský je v roce 1988 zvolen členem Rady, 1990 jmenován viceprezidentem IUCN, je jedním z vedoucích činitelů sblížení přes železnou oponu a nakonec z něho vzešlého Východoevropského programu IUCN. Změna přelomu let 1989/1990 otevírá nové možnosti. Jan Čeřovský např. v letech 1991-2002 řídí a v Praze vydává v angličtině východoevropský bulletin IUCN, který se stává vyhledávaným zdrojem informací – v hojně míře i o chráněných územích - nejen v regionu střední a východní Evropy.

Mezinárodní působení Jana Čeřovského nebylo omezeno jen na rámec IUCN. Spolupracoval i s UNESCO a UNEP, dalšími národními a mezinárodními organizacemi nevyjímajíc Federaci EUROPARC, kde byl například v roce 1992 členem pracovní skupiny pro udržitelný turismus. Jako lektor působil kromě domácích vysokých škol jako hostující profesor v USA, přednášel na vysokých školách v USA, Spojeném království a ve Slovinsku i na dvou německých akademiích ochrany přírody a péče o krajinu. Od roku 1995 se velmi intenzívně věnoval ochraně evropského rostlinstva budováním mezinárodního sdružení PLANTA EUROPA; k řízení jejího přípravného výboru byl pozván v roce 1995 a následně zvolen jejím prvním prezidentem: funkci zastával do roku 2001.

Ke své diplomové práci si Jan Čeřovský vybral přírodu Českého Švýcarska: jejím závěrem byl návrh na zřízení velkoplošného chráněného území. Ten byl po letech realizován, nakonec došlo i k vyhlášení Národního parku České Švýcarsko (1999/2000), kde se Jan Čeřovský stal prvním předsedou Rady národního parku. Spolupráce s německými kolegy v této česko-saské oblasti přivedla Jana Čeřovského ke zvýšenému zájmu o přeshraniční spolupráci v územní ochraně přírody. Na IV. Světovém kongresu o národních parcích a chráněných územích (Caracas, Venezuela, 1992) řídí workshop o přeshraničních chráněných územích; jako prezident československé, později české Nadace ECOPOINT organizuje dva mezinárodní semináře o přeshraniční spolupráci v ochraně biodiverzity a edituje z nich dva sborníky; referuje o přeshraničních územích podél bývalé železné opony na světovém kongresu Parky pro mír v JAR 1997; účastní se i několika zasedání na toto téma v rámci akcí Federace EUROPARC... Téma EUROPARC 2007 Nature – Bridging Borders je tedy vlastně jen dalším rozvíjením vize, sledované a naplňované Janem Čeřovským v jeho národní i mezinárodní angažovanosti pro ochranu přírody již od začátku padesátých let minulého století.